

die, in strijd met de consignes van de Republiek, de uitoefening van hun functie voortzetten; ook werden branden gesticht en wegen versperd en werd op diegenen die zich neutraal opstelden, pressie uitgeoefend om de Republiek trouw te blijven – de Indonesische havenarbeiders in Cheribon werden bijvoorbeeld met succes aangemaand om het werk neer te leggen. Die verzetsgroepen ontleenden steun aan het feit dat de Republiek nog steeds bestond en dat India en Australië in de Verenigde Naties voor haar waren opgekomen.¹ Zo rustte het gezag in het gebied, ‘waarover’, aldus Spoor, ‘de Nederlandse macht zich uitstrekt’, al in augustus ’47 op een wankelende basis.

★

Was daar verbetering in te brengen?

‘Hoe men de zaak ook wendt of keert, zolang Djokja en de groep-Soekarno niet is uitgeschakeld, zullen’, seinde Spoor op 10 augustus aan Kruls², ‘onze moeilijkheden eerder toe- dan afnemen.’ Eén dag later ontving Jonkman van Idenburg een aan de koningin gericht telegram dat tevens bestemd was voor het kabinet en voor Schermerhorn en van Poll (die inmiddels naar Nederland waren teruggekeerd) – een telegram, waarin alle ‘hoogste rechterlijke en executieve ambtenaren en regeringsadviseurs in Nederlands-Indië’ op de volledige ‘liquidatie van de huidige Republiek’ aandrongen. Eén dag later deden alle militaire commandanten in Indië in een eigen, aan dezelfde autoriteiten gericht telegram weten dat zij het met de zienswijze van de hoogste ambtenaren eens waren, en nogmaals een dag later, 12 augustus, dreigde van Mook onder verwijzing naar de situatie die in de bezette gebieden bezig was te ontstaan, met openlijke ongehoorzaamheid. ‘Ik moet’, zo las Jonkman op die dag³,

‘na ernstige en zorgvuldige overweging en afweging van alle feiten tot de conclusie komen dat een voortduren van deze toestand, ook [maar] gedurende enkele weken, een ineenstorting zal veroorzaken die een ramp betekent voor het koninkrijk, welke veel groter zal zijn dan een tijdelijke internationale verstoordheid of mogelijke politieke wijving in Nederland’

¹ In Republikeinse kringen werd doorgegeven dat ‘Recomba’ de afkorting was van ‘*Republic comes back*’. ² Tekst: *NIB*, dl. X, p. 322 e.v. ³ Tekst: a.v., p. 366–67.